

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR – 4101-17-01/2012
P/12/137

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/137 – Realizacja przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Barbara Guga, specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 080393 z dnia 3 lipca 2012 r. [Dowód: akta kontroli str. 1]
Jednostka kontrolowana	Specjalistyczny Szpital im. E. Szczeklika w Tarnowie, ul. Szpitalna 13, kod: 33-100 Tarnów (zwany w dalszej treści Szpitalem)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marcin Kuta, Dyrektor Szpitala [Dowód: akta kontroli str. 3-4]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ działalność kontrolowanej jednostki w zakresie realizacji przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych².

Stosownie do przepisów art. 5 ust. 1a ustawy antynikotynowej, na wejściu i wjazdach na teren Szpitala zostały umieszczone w widocznych miejscach odpowiednie oznaczenia słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych.

W poddanych kontroli pomieszczeniach i obiektach przestrzegany był zakaz palenia, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt. 1 ww. ustawy.

Zgodnie z dyspozycją art. 6 ust. 2 ustawy antynikotynowej na terenie Szpitala przestrzegany był zakaz sprzedaży wyrobów tytoniowych.

Ponadto na środkach transportu zarówno będących jego własnością, jak i wynajmowanych przez Szpital również zamieszczono takie informacje.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. z 1996 r. Nr 10, poz. 55 ze zm.) zwana w dalszej treści ustawą antynikotynową.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Ocena przestrzegania zakazu palenia w obiektach i środkach transportu

1. Oznakowanie obiektów i środków transportu

Opis stanu faktycznego

W wyniku dokonanych w dniu 5 lipca 2012 r., oględzin 9 z 13 obiektów Szpitala oraz terenu administrowanego przez Szpital ustalono, że na wszystkich wejściach i wjazdach na teren Szpitala (portiernia nr 1 i nr 2 i budynek B), w widocznych miejscach umieszczono informacje o zakazie palenia tytoniu (graficzne i słowne). [Dowód: akta kontroli, str. 5-9]
Ponadto siedem z dziewięciu poddanych oględzinom budynków i pięć pojazdów sanitarnych posiadało stosowne, widoczne oznaczenia słowne lub graficzne o zakazie palenia tytoniu. Informacje takie były również umieszczone na drzwiach do łazienek, a w łazienkach zainstalowano czujniki dymu. [Dowód: akta kontroli str. 5-9]

Również każdy pacjent (jak wyjaśnił dyrektor Marcin Kuta) podczas przyjęcia do leczenia w Szpitalu jest indywidualnie informowany przez pielęgniarkę o jego prawach i obowiązkach, w tym o zakazie palenia tytoniu. [Dowód: akta kontroli, str. 17-20]

Tym samym działania podjęte przez zarządzającego terenem Szpitala spełniały postanowienia art. 5 ust. 1 i 1a ustawy antynikotynowej, która zabrania palenia wyrobów tytoniowych na terenie zakładów opieki zdrowotnej.

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Działania zarządzającego Szpitalem w badanym zakresie były szersze niż wymagane postanowieniami ustawy antynikotynowej.

2. Przestrzeganie zakazu palenia na terenie jednostki

Opis stanu faktycznego

W trakcie oględzin – na terenie administrowanym przez Szpital stwierdzono jedną osobę palącą (była to osoba odwiedzająca pacjenta). Uczestnicząca w oględzinach p. Maria Bawół – Zastępca Dyrektora ds. Pielęgniarstwa zwróciła tej osobie uwagę, iż na terenie Szpitala obowiązuje zakaz palenia tytoniu. Osoba ta zgasiła papierosa natychmiast po zwróceniu jej uwagi. [Dowód: akta kontroli, str. 5-9]

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3. Przestrzeganie zakazu sprzedaży wyrobów tytoniowych na terenie jednostki

Opis stanu faktycznego

W funkcjonujących na terenie Szpitala dwóch sklepikach przestrzegany był zakaz sprzedaży wyrobów tytoniowych, co spełniało wymóg art. 6 ust. 2 ustawy antynikotynowej. [Dowód: akta kontroli, str. 6-9]

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

4. Obowiązki wynikające z ustawy antynikotynowej w świetle regulaminów obowiązujących w jednostce

Opis stanu faktycznego

W kontrolowanym okresie w Szpitalu obowiązywał Regulamin pracy wprowadzony zarządzeniem Dyrektora nr 12/2007 z dnia 28 lutego 2007 r.

W § 6 pkt. 6 tego regulaminu zapisano, że pracownik ma obowiązek przestrzegać zakazu palenia wyrobów tytoniowych w pomieszczeniach zamkniętych Szpitala poza wyraźnie wyodrębnionymi do tego celu miejscami.

Do 30 czerwca 2012 r. obowiązki pacjentów określał Regulamin porządkowy wprowadzony zarządzeniem Dyrektora Szpitala nr 26/2007 z dnia 8 października 2007 r. ze zm. (tekst jednolity: zarządzenie nr 77/2010 z 30 grudnia 2010 r.), w którym również zapisano, że na terenie Szpitala zabrania się palenia tytoniu, z wyjątkiem miejsc do tego wyznaczonych, które są w sposób widoczny oznakowane.

Od 1 lipca 2012 r. obowiązki pacjentów określa Regulamin organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Dyrektora Szpitala nr 22/2012 z dnia 29 czerwca 2012 r., w którym m.in. zapisano, że pacjent ma obowiązek przestrzegać bezwzględnego zakazu palenia tytoniu, a szczegółowe obowiązki pacjenta znajdują się do wglądu w każdej komórce organizacyjnej Szpitala. [Dowód: akta kontroli, str. 14]

W każdej komórce organizacyjnej Szpitala znajdował się do wglądu regulamin organizacyjny, w którym zamieszczono m.in. prawa i obowiązki pacjenta (w tym zakaz palenia wyrobów tytoniowych). [Dowód: akta kontroli, str. 6-9]

Obowiązujący Regulamin organizacyjny spełnia wymogi art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy antynikotynowej.

W trakcie oględzin nie stwierdzono na terenie Szpitala miejsc wyznaczonych do palenia tytoniu. [Dowód: akta kontroli, str. 6-9]

W obowiązujących regulaminach Szpitala (Pracy i Organizacyjnym) nie określono sposobu postępowania (kar porządkowych) za naruszenie zakazu palenia tytoniu. [Dowód: akta kontroli, str. 14]

Dyrektor Szpitala wyjaśnił, że nie określono zarówno wysokości kar związanych z łamaniem zakazu palenia, jak również trybu ich nakładania z uwagi na uregulowanie tej kwestii w przepisach ustawy – tym bardziej, że „nie podmiot leczący jest uprawniony do nakładania i egzekwowania tych kar”. Ponadto wyjaśnił, że istotą wprowadzonych w Szpitalu ww. dokumentów było przede wszystkim uregulowanie podstawowych zagadnień związanych z organizacją pracy placówki oraz organizacją procesu leczenia – również bez szczegółowych uregulowań, które zawarte są w innych dokumentach prawnych. [Dowód: akta kontroli, str. 17-20]

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość formalną: w obowiązującym w Szpitalu Regulaminie pracy został wprowadzony zakaz palenia wyrobów tytoniowych „poza miejscami wyznaczonymi”, podczas gdy art. 5 ust. 1 ustawy antynikotynowej zabrania palenia wyrobów tytoniowych na terenie zakładów opieki zdrowotnej.

Dyrektor Szpitala, wyjaśnił, że „brak zaktualizowania zapisów w Regulaminie porządkowym oraz Regulaminie pracy w zakresie dotyczącym możliwości palenia tytoniu w miejscach wydzielonych jest związany z opracowywaniem od 2011 r. nowych regulacji prawnych w Szpitalu. I tak, regulamin porządkowy utracił moc 30.06.2012 r., w nowowprowadzonym od 1.07.2012 r. Regulaminie organizacyjnym właściwy zapis już został wprowadzony; Regulamin pracy zostanie zaktualizowany w najbliższym okresie”. [Dowód: akta kontroli, str. 17-20]

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Zdaniem NIK, pomimo że Szpital nie jest uprawniony do nakładania i egzekwowania kar związanych z łamaniem zakazu palenia, jak również określania trybu ich nakładania, to obowiązujący Regulamin pracy oraz Regulamin organizacyjny Szpitala powinien zawierać zapisy dotyczące sposobu postępowania (kar porządkowych) w przypadku naruszenia zakazu palenia tytoniu, o których mówi art. 13 ustawy antynikotynowej.

5. Skargi i wnioski dotyczące realizacji przepisów ustawy antynikotynowej

Opis stanu
faktycznego

W okresie 2010 – 2012 (do 9 lipca), do Szpitala nie wpłynęły skargi i wnioski dotyczące realizacji przepisów ustawy antynikotynowej lub kwestii z nią związanych.

W wyżej wymienionym okresie, żaden z pracowników Szpitala nie złożył skargi ani wniosku dotyczącego realizacji przepisów tej ustawy. [Dowód: akta kontroli, str. 15, 17-20]

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

6. Problemy w realizacji ustawy antynikotynowej

Opis stanu
faktycznego

W odniesieniu do problemów wynikających z realizacji przepisów ustawy antynikotynowej, w brzmieniu obowiązującym od 15 listopada 2010 r. Dyrektor Szpitala wyjaśnił, że realizacja przepisów ustawy nie stwarza problemów. Sporadycznie zdarza się, że pacjenci lub osoby odwiedzające palą na zewnątrz pomieszczeń – najczęściej w porze letniej, w godzinach popołudniowych, w czasie odwiedzin chorych. Po zwróceniu uwagi przez personel medyczny kończą palenie. Wezwanie służb uprawnionych do nałożenia sankcji byłoby niecelowe, gdyż incydentalne sytuacje i czas reakcji powodowałyby bezskuteczność działań i generowało niepotrzebne konflikty.

Zapytany, jakie rozwiązania prawne, organizacyjne i inne, jego zdaniem należałoby wprowadzić, aby ochrona zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w kierowanej przez niego jednostce była skuteczniejsza, wyjaśnił, że uprawnienie kierowników placówek medycznych do nakładania (na pacjentów, ich rodziny oraz personel Szpitala) i pobierania kar pieniężnych w przypadku łamania zakazu palenia, przy jednoczesnym obniżeniu kary (np. 50 zł), wraz z pozostawieniem tych środków do dyspozycji placówki pozwoliłoby skuteczniej walczyć z nałogiem palenia. [Dowód: akta kontroli, str. 16, 19-20]

7. Kontrole przestrzegania przepisów ustawy antynikotynowej

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą Szpital nie był kontrolowany przez inne organy kontroli, rewizji lub inspekcji w zakresie przestrzegania przepisów ustawy antynikotynowej. [Dowód: akta kontroli, str. 15]

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³, wnosi o podjęcie działań w celu wprowadzenia w Regulaminie pracy Szpitala zapisów bezwzględnie zakazujących palenia tytoniu na jego terenie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

³ Dz.U. z 2012 r., poz. 82

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia lipca 2012 r.

Barbara Guga

Specjalista k.p.